

ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

Система корпоративного управління є фундаментальним фактором розвитку підприємств, їх інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності. З огляду на динамічні зміни в бізнес-середовищі, актуальним є вибір адекватних підходів до оцінювання якості корпоративного управління з метою забезпечення ефективності управлінських процесів та підвищення довіри зацікавлених сторін.

Сучасні вимоги до забезпечення прозорості, доброчесності та етичної поведінки підприємств базуються на міжнародних стандартах, зокрема на Принципах корпоративного управління ОЕСР [1], рекомендаціях Міжнародної фінансової корпорації (IFC) та провідних рейтингових агентств [2–3]. Це підкреслює необхідність використання науково обґрунтованих підходів до оцінки якості корпоративного управління.

1. Регуляторний підхід передбачає аналіз відповідності корпоративних процедур законодавству, національним кодексам та регуляторним вимогам. Він є формальною основою для оцінки, але не відображає реальної ефективності внутрішніх процесів. тому регуляторний підхід є лише початковим етапом оцінки та потребуватиме доповнення іншими методологічними інструментами.

2. Інституційний підхід базується на Принципах корпоративного управління ОЕСР [1], які захищають права акціонерів, рівне ставлення до учасників, ефективність наглядової ради, прозорість та якість розкриття інформації. Його застосування сприяє гармонізації корпоративної системи зі світовими стандартами та підвищує інвестиційну привабливість підприємств.

3. Моделі рейтингової оцінки, такі як ISS Governance QualityScore та методологія S&P Corporate Governance Evaluation, передбачають аналіз структури ради директорів, незалежності директорів, політики винагород, рівня прозорості, контролю ризиків та захисту прав акціонерів [3]. Рейтинг дозволяє порівнювати компанії між собою та визначати рівень корпоративної відповідальності.

4. Процесний підхід спрямований на аналіз внутрішніх механізмів управління: стратегічне планування, комплаєнсу, внутрішнього аудиту, контролю ризиків та організації роботи комітетів. Сам процесна складова визначає реальний рівень ефективності корпоративного управління, на відміну від формального дотримання нормативних вимог [4].

5. Фінансово-економічний підхід. Цей підхід базується на аналізі взаємозв'язку між якістю корпоративного управління та фінансовими результатами компанії. Практика показує, що ефективне корпоративне управління корелює зі зростанням прибутковості, стабільністю дивідендної політики та зростанням ринкової капіталізації. Фінансово-економічний підхід дозволяє оцінити економічно ефективний ефект від впровадження системи управління якістю.

6. ESG-підхід враховує нефінансові аспекти діяльності компанії. Компонент «Управління» включає прозорість бізнес-процесів, етику, антикорупційні стандарти, управління ризиками та взаємодію із залученими сторонами. Високі ESG-показники згідно з міжнародними рейтингами [3] відображають рівень стабільності бізнесу та його відповідальність перед інвесторами.

7. Моделі зрілості використовуються для визначення рівня розвитку корпоративного управління: від базового дотримання нормативних вимог до впровадження найкращих світових практик. Підхід дозволяє визначити поточний стан корпоративної системи та напрямки її вдосконалення.

8. Підхід до аудиту відповідності аналізує дотримання внутрішніх політик, антикорупційних стандартів, систем управління ризиками та вимог зовнішнього та внутрішнього аудиту. Це забезпечує виявлення порушень та формує основу для покращення корпоративного контролю.

Таким чином, ефективна система корпоративного управління є фактором довгострокової конкурентоспроможності підприємств та забезпечує їх сталий розвиток у динамічному бізнес-середовищі.

Оцінювання якості корпоративного управління є складним процесом, який вимагає комплексного підходу. Регуляторний та інституційний підходи забезпечують формалізоване оцінювання, методи рейтингування – порівняльність та орієнтацію на ринок, процесний та комплаєнс-підходи – поглиблений аналіз механізмів управління, а використання моделей зрілості, фінансово-економічний та ESG-підходи – стратегічний вимір ефективності.

Інтеграція цих підходів у вигляді комбінованої моделі дозволяє визначити рівень корпоративного управління, підвищує довіру інвесторів та забезпечує сталий розвиток підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. OECD. G20/OECD Principles of Corporate Governance. Paris: OECD Publishing, 2023. 68 с.
2. IFC. Corporate Governance Methodology. International Finance Corporation, 2022. 54 с.
3. Standard & Poor's. Corporate Governance Evaluation: Methodology and Assignments. S&P Global Ratings, 2021. 33 с.

4. Пуліна Т. В. Оптимізація бізнес-процесів підприємства з позиції реінжинірингу. Сучасні технології управління промисловими ринками та підприємствами: монографія. Запоріжжя: ЗНТУ, 2012. С. 91–111.